

การสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษา
ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาและการวิเคราะห์ห่อถัก
The Synthesis of Research Results on Education Quality Assurance by
Content and Meta Analysis Techniques

ขวัญจิตร์ สงวนโรจน์*
Khwanjit Sanguanrot*
สุรางคณา มั่นยานนท์**
Surangkana Manyanonda**
นิธิภัทร บาลศิริ***
Nithipattara Balsiri***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษาด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา และเทคนิคการวิเคราะห์ห่อถักกลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นวิทยานิพนธ์ของนักศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา พิมพ์เผยแพร่ระหว่างปีการศึกษา 2547-2557 งานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา จำนวน 110 เรื่อง ส่วนงานที่นำมาสังเคราะห์ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ห่อถักมีจำนวน 39 เรื่อง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้ แบบบันทึกข้อมูลคุณลักษณะของงานวิจัย แบบบันทึกรายละเอียดของงานวิจัย และแบบประเมินคุณภาพงานวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ร้อยละ และการบรรยายสรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะของงานวิจัยการวิเคราะห์ห่อถักใช้แนวคิดของกลาส(Glass) ในการหาค่าขนาดอิทธิพล การประเมินคุณภาพงานวิจัยใช้มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ของลิเคิร์ต(Likert) การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยวิธี (IOC) วิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติบรรยายและใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์

ผลการวิจัยพบว่าผลการประเมินคุณภาพของงานวิจัยในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก($\bar{x} = 3.809$) เมื่อเปรียบเทียบกับเพศพบว่านักวิจัยเพศหญิงทำงานวิจัยที่มีคุณภาพสูงกว่าเพศชายผลการวิเคราะห์เนื้อหาพบผลการวิจัยดังนี้ สถาบันที่ศึกษา มีความเกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามากที่สุด คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ปีการศึกษาที่ผลิตงานวิจัยมากที่สุด คือ ปีการศึกษา 2547-2550 ประเภทงานวิจัยที่พบมากที่สุด คือ การวิจัยเชิงสำรวจ โดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นถูกนำมาใช้มากที่สุดกลุ่มตัวอย่างที่พบมากที่สุดเป็นผู้บริหารสถานศึกษา

---

* นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

* Master of Educational Administration Dhonburi Rajabhat University

** บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชธานี

** Graduate Ratchathani University

*** ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

*** Graduate School Dhonburi Rajabhat University

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย พบว่ามีการใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัยมากที่สุด สถิติพื้นฐานที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลมากที่สุด คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบสมมติฐาน t-test และ F-test ผลสรุปซึ่งได้จากผลการวิจัยพบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่ศึกษาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาและครู โดยพบการดำเนินงานการประกันคุณภาพอยู่ในระดับมากรองลงมาเป็นการศึกษาความพร้อมในการประกันคุณภาพ ผลการวิจัยส่วนใหญ่แสดงระดับความพร้อมอยู่ในระดับมากทั้งผู้บริหารและครู กับการศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพ โดยพบสภาพปัญหาในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกตัวแปร ตามตำแหน่ง ผลการดำเนินงานการประกันคุณภาพไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อจำแนกตามขนาดโรงเรียนมีผลการวิจัยทั้งที่สอดคล้องและไม่สอดคล้องกัน โดยงานวิจัยส่วนใหญ่พบว่า ผู้บริหารและครูในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน 2) ผลการวิเคราะห์ห่อถักตามตัวแปรขนาดโรงเรียนและตัวแปรตำแหน่ง มีค่าเฉลี่ยขนาดห่อถักเท่ากับ 0.199 โดยพบค่าความแปรปรวนของตำแหน่งและขนาดโรงเรียนมีค่าเท่ากับ 0.048 และ 0.049 ตามลำดับผลการวิเคราะห์ห่อถักพบว่า ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการประกันคุณภาพการศึกษา ปัจจัยด้านการบริหาร มีค่าขนาดห่อถักเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือปัจจัยด้านมาตรฐานและปัจจัยด้านข้อมูลตามลำดับปัจจัยด้านการบริหาร ขนาดของโรงเรียน มีค่าขนาดห่อถักเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือผู้บริหารและครู เพศ และประสบการณ์ทำงานตามลำดับ ปัจจัยด้านมาตรฐาน มาตรฐานด้านปัจจัย มีค่าขนาดห่อถักเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือมาตรฐานด้านกระบวนการ มาตรฐานด้านครู และมาตรฐานด้านผู้บริหารปัจจัยด้านข้อมูล การตรวจสอบข้อมูลมีค่าขนาดห่อถักเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ การประมวลผลข้อมูล การนำเสนอข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลและการจัดเก็บข้อมูลตามลำดับ

คำสำคัญ : การสังเคราะห์งานวิจัย การประกันคุณภาพการศึกษา การวิเคราะห์เนื้อหา

Abstract

The objectives of this research were: to synthesize research results on education quality assurance using content analysis and meta analysis techniques. These researches were completed between A.D. 2004-2014. The content analysis was for fundamental data summarizing research result summary and recommendation summary of 110 internal education assurance research reports. The meta analysis of 39 education quality assurance research reports used comparative and correlation techniques, demonstrating relational model among variables related to education quality assurance. The samples were graduate students thesisespublished between education year 2004-2014. The statistics for fundamental data analysis were frequency, percentage and summarization of research results and recommendations. Glass's methods on meta analysis were used to calculate the effect size. The evaluation of research quality used Likert 5-Scale rating technique. The instrument quality was verified by Item Objective Congruence (IOC) method. Descriptive data analysis and computer program were also used.

The research results revealed that the evaluation of research quality as a whole was at very high level. Comparing the research quality between gender found that female was higher than male. The content analysis revealed that the Rajabhat Institutes concerned with

education quality assurance the most. During education year 2004-2014 they produced research works the most. The survey researches were out number and stratified random sampling technique were also out number the other types. The frequently used samples were school administrators and instruments were questionnaires. The statistics for fundamental data analysis were frequency, mean, percentage and standard deviation and hypotheses were tested by t-test and F-test. The summarizing of research results found that most of the research works dealt with education quality assurance of school administrators and teachers. The education quality assurance researches were at the high level, next were the readiness for education quality assurance works. Most of them revealed high level of readiness for both administrators and teachers. On state and problem of education quality assurance found that the problems were at moderate level. When considered status variables. the results of education quality assurance were not different. When classified by school sizes found both consistent and inconsistent results. Most of the research results found that the school administrators and teachers of different school sizes opined differently. 2) Meta analysis classified by school sizes and positions found effect size at 0.199 and position variance and school size variance were at 0.048 and 0.049 respectively. The factors (variables) related to education quality assurance were administrative variables with the highest effect size and next variables were standard variable and data variable respectively. On administrative variable, school size had the highest effect size and next variables, were administrators and teachers, gender, and works experience variable respectively. On standard variable, criteria variable had the highest effect size and next variables were process standard, teacher standard and administrator variables respectively. On data variable, data verification variable had the highest effect size, followed by data processing, data presentation, data collection and data storage variables respectively.

Keywords : research synthesis, education quality assurance, content analysis

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือหรือกระบวนการสำคัญในการพัฒนาความรู้ ความคิด ความสามารถรวมทั้งพฤติกรรม เจตคติค่านิยมและคุณธรรมของบุคคลกระบวนการดังกล่าวถือเป็นปัจจัยและพลังสำคัญในการพัฒนาประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการเมืองหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า ในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติให้บรรลุเป้าหมายตามแผนที่กำหนดไว้ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพมาตรฐานและประสิทธิภาพดีพอที่จะพัฒนาพลเมืองเยาวชนในประเทศให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้เนื่องจากคุณภาพการศึกษาของคนในประเทศเป็นสิ่งสำคัญที่จะชี้้นำการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) มุ่งให้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนและสังคมให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้และสังคมแห่งการเรียนรู้ กล่าวคือ คนไทยในอนาคตต้องเป็นคนมองกว้าง คิดไกล ใฝ่ดี มีคุณธรรม รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลก และสังคมมี

วิจารณ์งานที่มีคุณภาพเข้าสู่ความเป็นมาตรฐานสากล สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาในปัจจุบันมีอยู่จำนวนมากแต่ยังเป็นไปในรูปการวิจัยที่มีลักษณะเฉพาะเจาะจง และยังขาดการรวบรวมสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพ โดยใช้วิธีการทางสถิติ ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการวิเคราะห์ทอริมาน (Meta Analysis) ซึ่งเป็นวิธีการในการบูรณาการข้อค้นพบจากงานวิจัยที่ศึกษาปัญหาลักษณะเดียวกัน แล้วนำผลงานวิจัยมานำเสนออย่างเป็นระบบ และเป็นขั้นเป็นตอน รวมทั้งการวิเคราะห์โดยใช้วิธีทางสถิติในหาค่าคะแนนมาตรฐาน หรือค่าดัชนีมาตรฐานมาสังเคราะห์ซึ่งค่าดัชนีมาตรฐานมี 2 แบบ ดังนี้คือค่าขนาดอิทธิพล (Effect Size) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient) ทำให้ผลที่สรุปนั้นมีความถูกต้องและเชื่อถือได้ ถือเป็นวิธีการวิเคราะห์สรุปผลการวิจัยที่ปราศจากความลำเอียง อันเนื่องมาจากผู้วิจัย ผลการวิเคราะห์ที่ได้จะมีขอบข่ายองค์ความรู้กว้างขวางมากกว่าองค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัยเพียงเรื่องเดียว

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา โดยผลที่ได้จากการสังเคราะห์งานวิจัยจะเป็นประโยชน์สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา นักวิจัย นิสิต นักศึกษา หน่วยงานต่างๆ ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพของสถานศึกษา และสามารถนำข้อมูลผลการสังเคราะห์ไปเป็นแนวทางในการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา และส่งเสริมการปฏิบัติงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาให้ดียิ่งขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ปริญญาโทและวิทยานิพนธ์ของนิสิตนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ระหว่างปีการศึกษา 2547-2557

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ ปริญญาโทและวิทยานิพนธ์ของนิสิตนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ระหว่างปีการศึกษา 2547-2557 จากฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ได้แก่ฐานข้อมูล TDC(Thai Digital Collection) และฐานข้อมูล CMU e-Theses จำนวน 110 เรื่อง โดยมีงานวิจัยที่นำเสนอผลการวิจัยที่สามารถนำมาสังเคราะห์งานวิจัย ด้วยวิธีการวิเคราะห์ทอริมาน จำนวน 39 เรื่อง ซึ่งได้โดยใช้วิธีการคัดเลือกตามเกณฑ์ในการคัดเลือกงานวิจัยที่ผู้วิจัยกำหนด

โดยมีเกณฑ์และขั้นตอนในการเลือกงานวิจัยดังนี้

1. ศึกษารายชื่องานวิจัยเฉพาะปริญญาโทและวิทยานิพนธ์ของนิสิตนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ระหว่างปีการศึกษา 2547-2557 การประกันคุณภาพการศึกษาซึ่งเป็นงานวิจัยฉบับสมบูรณ์โดยถือการสำรวจครั้งสุดท้ายสิ้นเดือนพฤศจิกายน 2557 เป็นเกณฑ์
2. เลือกงานวิจัยที่ศึกษาตัวแปรเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา 3 ขั้นตอน ได้แก่ การควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบคุณภาพ และการประเมินคุณภาพ
3. เลือกงานวิจัย การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของผู้ปฏิบัติงานระดับผู้บริหารโรงเรียน ผู้บริหารระดับกลางครูและเจ้าหน้าที่
4. ศึกษางานวิจัยเชิงเปรียบเทียบและเชิงสหสัมพันธ์ที่สามารถนำมาใช้ในการวิเคราะห์ทอริมาน งานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหานี้จะต้องมีเกณฑ์ในข้อ 1-3 และสำหรับการสังเคราะห์ด้วยเทคนิคทอริมานจะต้องมีคุณสมบัติครบตามเกณฑ์ทั้ง 4 ข้อ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสรุปลักษณะรายละเอียดของงานวิจัย แบบบันทึกข้อมูลคุณลักษณะของงานวิจัย และแบบประเมินคุณภาพงานวิจัย โดยมีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือดังนี้

1. แบบบันทึกรายละเอียดของงานวิจัย

1.1 ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับการสังเคราะห์งานวิจัยด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาและเทคนิคการวิเคราะห์หोภิมานเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสรุปลักษณะรายละเอียดของงานวิจัย

1.2 สร้างแบบสรุปลักษณะรายละเอียดของงานวิจัยเพื่อบันทึกข้อมูลรายละเอียดของงานวิจัยการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่จำเป็นต่อการสังเคราะห์ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาและเทคนิคการวิเคราะห์หอภิมาน

1.3 นำแบบสรุปลักษณะรายละเอียดของงานวิจัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้กรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์พิจารณาเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหาและผู้วิจัยได้ปรับปรุงแบบสรุปลักษณะรายละเอียดของงานวิจัยตามข้อเสนอของกรรมการควบคุม

1.4 นำแบบสรุปลักษณะรายละเอียดของงานวิจัยเก็บข้อมูลกับงานวิจัยเพื่อตรวจสอบความครบถ้วนของเนื้อหาในเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลงานวิจัยเพื่อใช้เก็บข้อมูลจริงต่อไปซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นส่วนหนึ่งของประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ด้วย

1.5 แบบสรุปลักษณะรายละเอียดของงานวิจัยประกอบด้วยรายการต่างๆดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของงานวิจัยมีข้อความเกี่ยวกับชื่อ-สกุลผู้วิจัยชื่องานวิจัยสถาบันผลิตงานวิจัยและปีการศึกษาที่ทำงานวิจัยสาขาที่ผลิตงานวิจัย ระบบประกันคุณภาพภายในภายนอก ระดับการศึกษา / ประเภทงานวิจัย

ตอนที่ 2 รายละเอียดของงานวิจัยมีข้อความเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัยสมมติฐานการวิจัยประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย/การคัดเลือกตัวอย่างตัวแปรที่ศึกษาแบบแผนการวิจัยประเภทเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิธีการคำนวณสถิติวิเคราะห์ข้อมูล สถิติทดสอบสมมติฐานข้อค้นพบในงานวิจัย/ผลการวิจัยข้อเสนอแนะในการวิจัย

2. แบบประเมินคุณภาพงานวิจัย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

3. แบบบันทึกข้อมูลคุณลักษณะของงานวิจัย ประกอบด้วยรายการต่างๆดังนี้ ซึ่งผู้วิจัยปรับปรุงมาจากพรทิพย์ พันตา (2554, น. 136-138)

3.1 แบบบันทึกข้อมูลคุณลักษณะงานวิจัย เกี่ยวกับรายละเอียดด้านงานวิจัยผู้วิจัยและการพิมพ์ ระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้ และรายละเอียดด้านเนื้อหาของงานวิจัยจำนวน (ภาคผนวก ง) ข้อ 17

3.2 คู่มือลรหส์คุณสมบัตงานวิจัย จำนวน 17 ข้อ

4. แบบบันทึกคุณลักษณะงานวิจัยเป็นแบบบันทึกข้อมูลที่มีการกำหนดรหัสสำหรับการบันทึกค่าในแต่ละรายการ เมื่อสร้างเสร็จแล้วนำแบบบันทึกคุณลักษณะงานวิจัยไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยการศึกษา จำนวน 3 ท่าน (ภาคผนวก ฉ)ซึ่งผู้วิจัยปรับปรุงมาจาก พรทิพย์ พันตา (2554, น. 171-174) ตรวจสอบ ความชัดเจนและความครอบคลุมประเด็นที่จะประเมิน ซึ่งทั้ง 3 ท่าน มีความเห็นสอดคล้องกันในการให้ผู้วิจัยนำแบบบันทึกข้อมูลคุณลักษณะงานวิจัยไปดำเนินเก็บข้อมูลได้

5. แบบตรวจสอบความตรงตามเนื้อหารายชื่อของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 185 ท่าน

เมื่อได้ผลคะแนนจากผู้เชี่ยวชาญครบทุกท่านแล้วจึงนำข้อมูลที่ได้มาทำการคำนวณตามสูตรหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item-Objective Congruence Index-IOC) (กรมวิชาการ, 2545, น. 65)

จากผลการวิเคราะห์พบว่าค่า IOC > 0.50 ดังนั้น แบบบันทึกข้อมูลคุณลักษณะงานวิจัยจึงมีความตรงในเชิงเนื้อหา เนื่องจากดัชนีความสอดคล้อง (Item-Objective Congruence Index-IOC) ที่เหมาะสมอยู่ระหว่าง 1.00-0.98

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการประเมินคุณภาพงานวิจัยผลการประเมินคุณภาพของงานวิจัยในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{x}=3.809$) เมื่อเปรียบเทียบกับเพศพบว่านักวิจัยเพศหญิงทำงานวิจัยที่มีคุณภาพสูงกว่าเพศชายผลการวิเคราะห์เนื้อหาพบผลการวิจัยดังนี้ สถาบันที่ศึกษา มีความเกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามากที่สุด คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ปีการศึกษาที่ผลิตงานวิจัยมากที่สุด คือ ปีการศึกษา 2547-2550 ประเภทงานวิจัยที่พบมากที่สุด คือ การวิจัยเชิงสำรวจ โดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น ถูกนำมาใช้มากที่สุด กลุ่มตัวอย่างที่พบมากที่สุดเป็นผู้บริหารสถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย พบว่ามีการใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัยมากที่สุด สถิติพื้นฐานที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลมากที่สุด คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบสมมติฐาน t-test F-test ผลสรุปซึ่งได้จากผลการวิจัยพบว่างานวิจัยส่วนใหญ่ศึกษาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาและครู โดยพบการดำเนินงานการประกันคุณภาพอยู่ในระดับมาก รองลงมาเป็นการศึกษาความพร้อมในการประกันคุณภาพผลการวิจัยส่วนใหญ่แสดงระดับความพร้อมอยู่ในระดับมากทั้งผู้บริหารและครู กับการศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพ โดยพบสภาพปัญหาในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกตัวแปร ตามตำแหน่ง ผลการดำเนินงานการประกันคุณภาพไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อจำแนกตามขนาดโรงเรียนมีผลการวิจัยทั้งที่สอดคล้องและไม่สอดคล้องกัน โดยงานวิจัยส่วนใหญ่พบว่า ผู้บริหารและครูในโรงเรียนขนาดต่างกันมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน

2. ผลการวิเคราะห์ห่อถิมาณจำแนกตามตัวแปรขนาดโรงเรียนและตัวแปรตำแหน่ง มีค่าเฉลี่ยขนาดอิทธิพล เท่ากับ 0.199 โดยพบค่าความแปรปรวนของตำแหน่งและขนาดโรงเรียนมีค่าเท่ากับ 0.048 และ 0.049 ตามลำดับผลการวิเคราะห์ห่อถิมาณ พบว่าปัจจัยที่สัมพันธ์กับการประกันคุณภาพการศึกษา ปัจจัยด้านการบริหาร มีค่าขนาดอิทธิพลเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือปัจจัยด้านมาตรฐานและปัจจัยด้านข้อมูลตามลำดับ ปัจจัยด้านการบริหาร ขนาดของโรงเรียน มีค่าขนาดอิทธิพลเฉลี่ยสูงสุดรองลงมา คือ ผู้บริหารและครู เพศและประสบการณ์ทำงานตามลำดับ ปัจจัยด้านมาตรฐาน มาตรฐานด้านปัจจัย มีค่าขนาดอิทธิพลเฉลี่ยสูงสุดรองลงมา คือมาตรฐานด้านกระบวนการ มาตรฐานด้านครู และมาตรฐานด้านผู้บริหารปัจจัยด้านข้อมูล การตรวจสอบข้อมูลมีค่าขนาดอิทธิพลเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ การประมวลผลข้อมูล การนำเสนอข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลและการจัดเก็บข้อมูลตามลำดับ

ตอนที่ 1 ผลการประเมินคุณภาพงานวิจัย

ผลการประเมินคุณภาพงานวิจัยด้านคุณภาพรายงานการวิจัยโดยสรุปในภาพรวม คะแนนประเมินอยู่ระหว่าง 0-0.8 หมายถึงปรับปรุง คะแนนประเมินอยู่ระหว่าง 0.81-1.60 หมายถึง พอใช้ คะแนนประเมินอยู่ระหว่าง 1.61-2.40 หมายถึง ปานกลาง คะแนนประเมินอยู่ระหว่าง 2.41-3.20 หมายถึง ดี คะแนนประเมินอยู่ระหว่าง 3.21-4.00 หมายถึง ดีมาก ซึ่งรวบรวมมาจากการวิจัยทั้งหมด 110 เรื่อง โดยผู้วิจัยได้กำหนดลักษณะของหัวข้อที่ทำการประเมิน จำนวน 28 ข้อ สรุปและการรายงานผลค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพ ด้านลักษณะการประเมินคุณภาพงานวิจัย การประเมินคุณภาพงานวิจัย โดยภาพรวม อยู่ในระดับดีมาก($\bar{x}=3.7938$) และรายด้านมีค่าเฉลี่ยดีมากที่สุด คือ ชื่อเรื่องมีความชัดเจนน่าสนใจความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาชัดเจนสอดคล้องกับเรื่องที่วิจัยและปัญหาวิจัย/วัตถุประสงค์มีความสอดคล้องกับชื่อเรื่องถูกต้องตามหลักการวิจัย($\bar{x}=4.00$)

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์เนื้อหาลักษณะปริมาณงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์งานวิจัย

ผลการวิเคราะห์ลักษณะและปริมาณงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ มีจำนวน 110 เรื่อง แบ่งออกเป็นงานวิจัยเชิงการวิจัยเชิงสำรวจ 74 เรื่อง การวิจัยเชิงคุณภาพ 31 เรื่อง การวิจัยเชิงสาเหตุ 3 เรื่อง การวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ 2 เรื่อง เมื่อพิจารณาปีการศึกษาที่ทำการวิจัยมากที่สุด คือ ปีการศึกษา 2547-2550 จำนวน 60 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 54.54 รองลงมา คือ ปีการศึกษา 2551-2554 จำนวน 40 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 36.36 ปีการศึกษา 2555-2557 จำนวน 10 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 9.10 แนวโน้มการวิจัยเกี่ยวกับประกันคุณภาพการศึกษาลดลง สถาบันการศึกษาหน่วยงานที่ทำการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษามากที่สุด คือ กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 57 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 51.81 รองลงมา คือ กลุ่มมหาวิทยาลัยสังกัดทบวงเดิม จำนวน 53 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 48.19 ระดับการศึกษาที่ทำการวิจัยในระดับชั้นพื้นฐานมากที่สุด จำนวน 93 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 84.55 รองลงมา คือ ระดับอุดมศึกษา จำนวน 13 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 11.82 และระดับอาชีวศึกษา จำนวน 4 เรื่อง คิดเป็น ร้อยละ 3.63 มีการใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย มากที่สุด จำนวน 103 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 93.64 รองลงมา คือ ใช้แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ จำนวน 5 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 4.55 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหามากที่สุด จำนวน 58 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 52.90 รองลงมา คือ ไม่ระบุเครื่องมือในการตรวจสอบคุณภาพ จำนวน 25 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 22.90 งานวิจัยที่ใช้สถิติพื้นฐานความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีมากที่สุด จำนวน 45 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 40.91 รองลงมาคือใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำนวน 29 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 26.38 งานวิจัยได้สังเคราะห์สรุปผลการวิจัยแบบจัดกลุ่ม พบว่างานวิจัยที่ทำการศึกษาระียบเทียบมากมากที่สุด จำนวน 17 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 15.45 รองลงมาคือศึกษาด้านความสัมพันธ์ จำนวน 16 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 14.55 และพบงานวิจัยจำนวนเท่ากัน จำนวน 10 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 9.10

ตอนที่ 3 ผลการสังเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรคุณลักษณะของงานวิจัยมีค่าขนาดอิทธิพล การทดสอบนัยสำคัญของค่าเฉลี่ยของขนาดอิทธิพลด้วยการหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความแปรปรวน จำแนกตามตัวแปรที่ศึกษาผลการวิเคราะห์ พบว่าค่าเฉลี่ยอิทธิพลของการประกันคุณภาพการศึกษาจำแนกตามตัวแปรตำแหน่งและขนาดโรงเรียนมีค่าเท่ากัน เท่ากับ 0.199 โดยมีค่าความแปรปรวนของขนาดตำแหน่ง 0.048 และค่าความแปรปรวนของขนาดโรงเรียนเท่ากับ 0.049

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าปัจจัยที่สัมพันธ์ต่อสภาพการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา ปัจจัยด้านประสบการณ์ทำงานมีค่าขนาดอิทธิพลเฉลี่ยสูงสุดรองลงมา คือ ขนาดโรงเรียนตำแหน่งที่ตั้งของโรงเรียน สถานภาพ ประสบการณ์เข้าอบรม ประสบการณ์ทางการบริหาร ผู้บริหารและครู อายุ เพศและหมวดวิชา

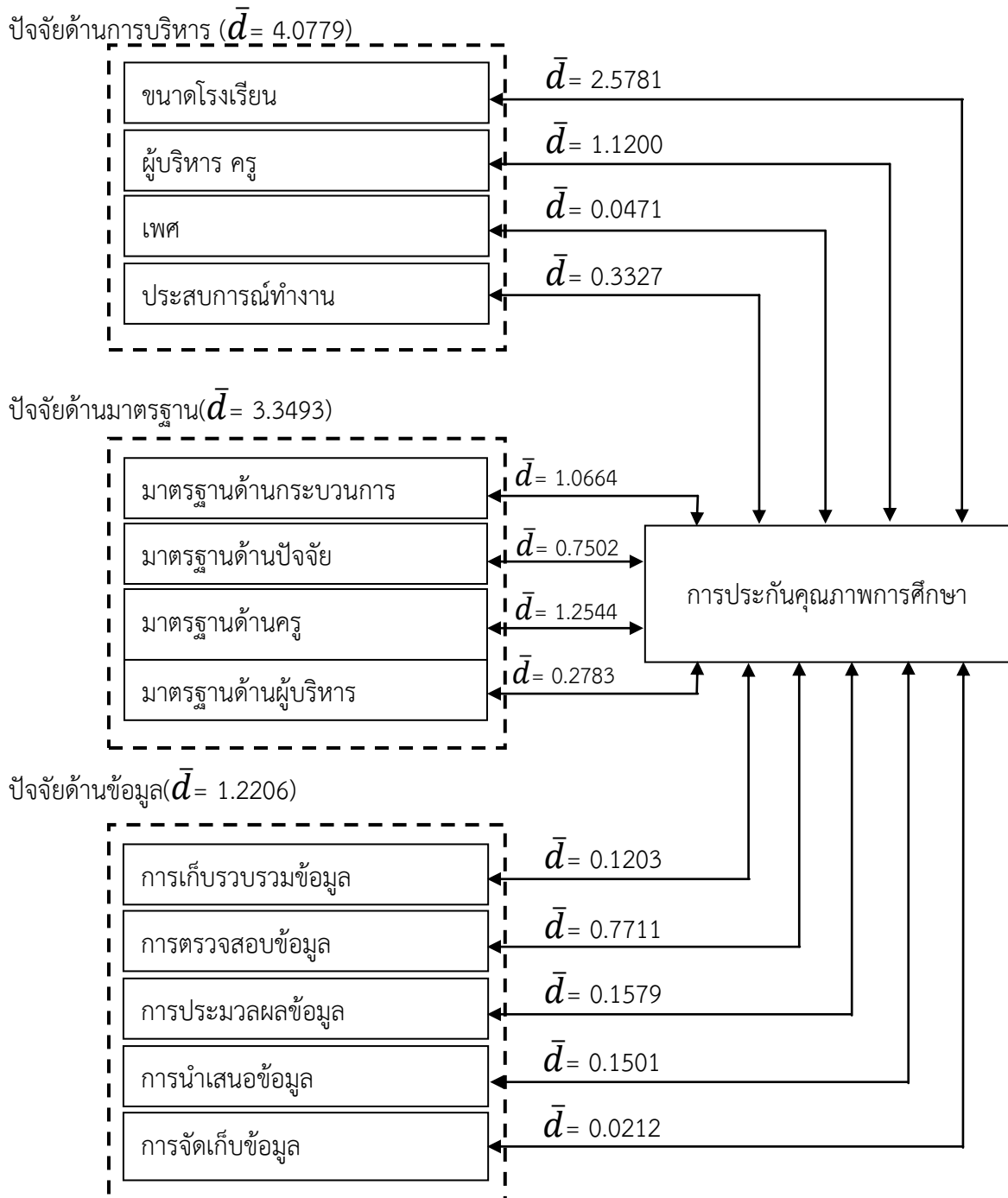
ผลการวิเคราะห์ห่อถัก พบว่าปัจจัยที่สัมพันธ์กับการประกันคุณภาพการศึกษา ปัจจัยด้านการบริหาร มีค่าขนาดอิทธิพลเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือปัจจัยด้านมาตรฐานและปัจจัยด้านข้อมูลตามลำดับ

ปัจจัยด้านการบริหาร ขนาดโรงเรียน มีค่าขนาดอิทธิพลเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือผู้บริหารและครู เพศและประสบการณ์ทำงานตามลำดับ

ปัจจัยด้านมาตรฐาน มาตรฐานด้านครูมีค่าขนาดอิทธิพลเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ มาตรฐานด้านกระบวนการ มาตรฐานด้านผู้บริหารและมาตรฐานด้านปัจจัยตามลำดับ

ปัจจัยด้านข้อมูล การตรวจสอบข้อมูลมีค่าขนาดอิทธิพลเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ การประมวลผลข้อมูล การนำเสนอข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลและการจัดเก็บข้อมูลตามลำดับ

ปัจจัยที่มีสัมพันธ์กับการประกันคุณภาพการศึกษา ได้แก่ ปัจจัยด้านการบริหาร ปัจจัยด้านมาตรฐาน ปัจจัย ปัจจัยด้านข้อมูล สรุปโดยรวม ปัจจัยทั้ง 3 ด้าน มีความสัมพันธ์กับการประกันคุณภาพการศึกษา ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แสดงโมเดลความสัมพันธ์ตัวแปรปัจจัยที่สัมพันธ์กับการประกันคุณภาพการศึกษา

อภิปรายผลการวิจัย

จากสรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา พบว่างานวิจัยส่วนใหญ่ศึกษาสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา รองมาเป็นการศึกษาสภาพปัญหาในการประกันคุณภาพ การศึกษาความพร้อมในการดำเนินงานและศึกษาความรู้ ความเข้าใจในการประกันคุณภาพตามลำดับ โดยพบว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากแนวทางการปฏิรูปการศึกษาและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ที่กำหนดหลักการและความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาที่ต้องมุ่งเน้นคุณภาพและมาตรฐาน โดยกำหนดรายละเอียดไว้ในหมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพ ที่โรงเรียนต้องจัดให้มีการจัดระบบประกันคุณภาพภายในและประเมินคุณภาพ ภายในสถานศึกษาทุกปี พร้อมทั้งให้มีการประเมินคุณภาพภายนอก เพื่อสร้างความมั่นใจว่า ผู้เรียนไม่ว่าจะอยู่ในท้องถิ่นใดก็ตาม จะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพใกล้เคียงกัน (สมศ., 2546, น. 8) ทำให้สถานศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา และมุ่งสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่บุคลากรภายในสถานศึกษา มีการจัดทำคู่มือพัฒนาบุคลากรทุกระดับให้มีความรู้ รวมทั้งการประชุมปฏิบัติการเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพ ทั้งที่จัดโดยหน่วยงานต้นสังกัดและจัดภายในแต่ละสถานศึกษา

ทั้งนี้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2544, น. 61) ได้เสนอยุทธศาสตร์ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ว่าเป็นองค์ประกอบและเงื่อนไขสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จไม่ว่าจะใช้ระบบการประกันคุณภาพภายในแบบใดก็ตาม ถ้าจะทำให้สำเร็จ ผู้บริหารจะต้องเห็นความสำคัญในการดำเนินงานการประกันคุณภาพ เข้ามาบริหารจัดการและมีส่วนร่วมตั้งแต่ต้นและคอยติดตาม กำกับดูแล ส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานให้มีความต่อเนื่อง ดังจะเห็นได้จากผลการวิจัยของจอมพล แก้วขวัญ (2547) ศึกษาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียน พบว่าผู้บริหารและครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นหัวหน้าในโรงเรียนมีความคิดเห็นต่อการประกันคุณภาพภายในโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรื่องที่มีค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก คือ ผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรดำเนินการได้อย่างเต็มความรู้ความสามารถ บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและมีการจัดระบบบริหารงานที่สอดคล้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในปัจจุบัน เมื่อพิจารณาตามตัวแปรตำแหน่งครู พบการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับมาก รองมาในระดับปานกลาง เช่นเดียวกันกับผู้บริหาร ทั้งนี้เนื่องมาจากครูและบุคลากรในสถานศึกษา ถือเป็นผู้ปฏิบัติงานหลักในการดำเนินงานของโรงเรียน มีบทบาทในการดำเนินงานการประกันคุณภาพ ดังเช่นที่สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2546, น.19) กล่าวว่า การประกันคุณภาพภายในเป็นเรื่องของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา ความร่วมมือของบุคลากรมิได้เป็นเรื่องของคนใดคนหนึ่ง หรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะมิใช่การดำเนินงานแบบต่างคนต่างทำ แต่เป็นเรื่องที่ทุกคนจะต้องทำงานร่วมกันอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายหรือมาตรฐานการศึกษาที่ต้องการโดยจะต้องร่วมกันกำหนดเป้าหมาย วางแผนการทำงาน ออกแบบการประเมินตนเอง และช่วยกันพัฒนาปรับปรุงก็จะทำให้การประกันคุณภาพภายในมีความต่อเนื่องและยั่งยืน อย่างไรก็ตาม ยังพบงานวิจัยที่ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเกิดจากความรู้ความเข้าใจในการประกันคุณภาพและแนวทางในการดำเนินงานที่สร้างความสับสนความไม่เข้าใจ ให้เกิดขึ้นกับครู อาจารย์ และผู้บริหารสถานศึกษา อีกทั้งกระบวนการเผยแพร่ในเรื่องดังกล่าว ยังไม่สร้างความตระหนักในการกิจที่ต้องปฏิบัติ รวมทั้งผู้บริหารสถานศึกษาหลายแห่งมีความรู้สึกต่อต้านในเรื่องดังกล่าว เนื่องจากความไม่เข้าใจในหลักการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานแนวคิดของการใช้สถานศึกษาเป็นฐานในการบริหารจัดการก็เป็นได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. จากการสังเคราะห์งานวิจัยพบว่างานวิจัยส่วนใหญ่เสนอแนะในการจัดฝึกอบรมการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักในความสำคัญของการประกันคุณภาพ ดังนั้นโรงเรียนในฐานะหน่วยการจัดการศึกษาควรส่งเสริมการอบรม สัมมนา และจัดทำคู่มือการประกันคุณภาพ ให้กับผู้บริหาร ครู อาจารย์ ผู้เกี่ยวข้องและผู้สนใจ ให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานภายในสถานศึกษา ด้านการควบคุมคุณภาพการศึกษา ด้านการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา และด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา
2. จากการสังเคราะห์งานวิจัยพบว่าผู้บริหารสถานศึกษามีระดับการปฏิบัติงานด้านการประกันคุณภาพในระดับมาก ในขณะที่ครูมีการดำเนินงานในด้านการตรวจสอบและการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นโรงเรียนและผู้บริหารควรมีนโยบายในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้มีการดำเนินงานครบทุกด้าน โดยมีการกำหนดกรอบในการทำงานและจัดแผนงานร่วมกันอย่างต่อเนื่อง
3. จากการสังเคราะห์งานวิจัยพบว่าผู้ดำเนินงานปฏิบัติการด้านการประกันคุณภาพมีความต้องการสนับสนุนด้านงบประมาณและทรัพยากรในการดำเนินงาน ดังนั้นโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดสวัสดิการ สิ่งอำนวยความสะดวก ตลอดจนทรัพยากรสนับสนุนในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อให้ครูและบุคลากรทำงานอย่างมีความสุข
4. จากการสังเคราะห์งานวิจัยพบว่าการจัดระบบสารสนเทศและการประชาสัมพันธ์มีความสำคัญในการเผยแพร่ข่าวสารและผลการดำเนินงานของสถานศึกษาให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและชุมชนได้ทราบอย่างชัดเจน ดังนั้นโรงเรียนและผู้บริหาร ควรให้ความสำคัญในการวางระบบสารสนเทศ และมีการปฏิบัติพัฒนางานสารสนเทศอย่างสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างระดับการปฏิบัติงานการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษากับผลสัมฤทธิ์ทางเกณฑ์มาตรฐานการประกันคุณภาพ เช่น มาตรฐานด้านผู้เรียนมาตรฐานด้านกระบวนการ ฯลฯ
2. ควรมีการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบความก้าวหน้าในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา โดยดำเนินการวิจัยเชิงทดลองเพื่อหาผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้น
3. ควรมีการสังเคราะห์งานวิจัยการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา โดยใช้แนวทางการสังเคราะห์งานวิจัยด้วยเทคนิคอื่นๆ เพื่อเปรียบเทียบผลการวิจัย

บรรณานุกรม

- นางลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวาณิช. (2542). *การสังเคราะห์งานวิจัยทางการศึกษาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลและการวิเคราะห์เนื้อหา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
- บุญชม ศรีสะอาดและบุญส่ง นิลแก้ว. (2535). *การวิจัยเบื้องต้น*(พิมพ์ครั้งที่ 6). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.
- มานิตย์ วงศ์อุดม. (2553). *ศึกษาสภาพการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษา โรงเรียนเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, กรุงเทพฯ). สืบค้นจาก <http://tdc.thailis.or.th/tdc>
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2546). *ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- Glass, G.V. et al. (1981). *Meta-Analysis in Social Research*. California: Sage Publication.